

УДК 81'367.622:81'25

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9\(27\)-440-452](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9(27)-440-452)

Ускова Тамара Олександрівна старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, пр. Науки, 9А, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0002-7472-6993>

Баласанян Олена Дмитрівна старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, пр. Науки, 9А, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0002-0622-3964>

Карабітська Наталія Олександрівна старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, пр. Науки, 9А, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0003-1341-9858>

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ТЕМПОРАЛЬНОСТІ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Анотація. Дослідження лексико-граматичних засобів вираження темпоральності та їх відтворення при перекладі є надзвичайно актуальним, оскільки воно сприяє покращенню якості перекладу, підвищенню рівня розуміння міжкультурної комунікації й розвитку теорії перекладу. Правильне відтворення темпоральних відносин у перекладі є ключовим чинником для збереження змісту оригінального тексту та забезпечення його точного сприйняття цільовою аудиторією. У статті наголошено, що в лінгвістичному аспекті час – це семантична категорія, що відображає сприйняття і розуміння людиною ситуації та часу, їхніх елементів у момент мовлення і стосовно інших точок відліку, а темпоральність – це функціонально-семантичне поле, яке ґрунтується на цій семантичній категорії й охоплює граматичні, лексичні та комбіновані засоби мови, що використовуються для вираження різних варіантів цієї категорії. Зазначається, що темпоральність постає ключовим елементом у структурі мовного значення і відіграє важливу роль у синтаксичній та семантичній організації речень. Мета статті полягає у дослідженні різних лексико-граматичних засобів вираження темпоральності в англійській та українській мовах, а також у визначенні підходів їх адекватного відтворення під

час перекладу. У рамках цього дослідження аналізуються особливості використання часових конструкцій, прийменників та маркерів часу в обох мовах, а також враховуються культурні та когнітивні чинники, що впливають на сприйняття та передачу темпоральності. Основна увага приділяється визначенню ефективних підходів до перекладу, які забезпечують точність і адекватність передачі значень, пов'язаних з часом, у міжмовній комунікації. У статті наголошено, що основними аспектами проблеми перекладу лексико-граматичних засобів вираження темпоральності є їхня багатозначність, різні системи часів у мовах, вплив контексту на вибір темпоральних засобів, синтаксичні відмінності, культурні та когнітивні чинники.

Ключові слова: англійська мова, прийменник, темпоральність, українська мова, час.

Uskova Tamara Oleksandrivna Senior Lecturer of the Department of foreign languages and cross-cultural communication, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Nauky Ave., 9A, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0002-7472-6993>

Balasanian Olena Dmytrivna Senior Lecturer of the Department of foreign languages and cross-cultural communication, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Nauky Ave., 9A, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0002-0622-3964>

Karabitskova Nataliya Oleksandrivna Senior Lecturer of the Department of foreign languages and cross-cultural communication, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Nauky Ave., 9A, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0003-1341-9858>

LEXICAL AND GRAMMATICAL MEANS OF EXPRESSING TEMPORALITY AND THEIR REPRODUCTION IN TRANSLATION

Abstract. The study of lexical and grammatical means of expressing temporality and their reproduction in translation is extremely relevant, as it contributes to improving the quality of translation, increasing the level of understanding of intercultural communication and developing translation theory. The correct reproduction of temporal relations in translation is a key factor in preserving the meaning of the original text and ensuring its accurate perception by the target audience. The article emphasizes that in the linguistic

aspect, time is a semantic category that reflects a person's perception and understanding of the situation and time, their elements at the moment of speech and in relation to other points of reference, and temporality is a functional and semantic field based on this semantic category and encompassing grammatical, lexical and combined means of language used to express different variants of this category. It is noted that temporality is a key element in the structure of linguistic meaning and plays an important role in the syntactic and semantic organization of sentences. The purpose of the article is to study various lexical and grammatical means of expressing temporality in English and Ukrainian, as well as to determine the approaches to their adequate reproduction in translation. This study analyzes the peculiarities of the use of temporal constructions, prepositions and time markers in both languages, and takes into account cultural and cognitive factors that affect the perception and transmission of temporality. The main focus is on identifying effective translation approaches that ensure the accuracy and adequacy of the transmission of time-related meanings in interlingual communication. The article emphasizes that the main aspects of the problem of translating lexical and grammatical means of expressing temporality are their ambiguity, different tense systems in languages, the influence of context on the choice of temporal means, syntactic differences, cultural and cognitive factors.

Keywords: English, preposition, temporality, Ukrainian, time.

Постановка проблеми. Темпоральність, як категорія часу, є фундаментальною характеристикою мови, яка відображає багатовимірні аспекти часових відносин у мовленні. Вона є ключовим елементом у структурі мовного значення і відіграє важливу роль у синтаксичній та семантичній організації речень [1, с. 63-64]. Категорія часу, як поняттєва категорія, має універсальний характер, оскільки вона присутня у всіх мовах і культурах, хоча й може виражатися різними мовними засобами. Цей аспект мови забезпечує можливість для мовців передавати інформацію про час здійснення дій, подій і станів, що є критично важливим для ефективної комунікації.

Темпоральність включає різноманітні мовні елементи, такі як дієслівні часи, модальні конструкції та прислівники часу, які разом створюють складну систему часових координат у мові [2, с. 17], що дозволяє не лише вказувати на минуле, теперішнє або майбутнє, але й передавати більш тонкі значення, такі як тривалість, частотність, послідовність та одночасність подій.

Варто зазначити, що темпоральні значення часто залежать від контексту, в якому вони використовуються. Наприклад, одне і те ж саме

дієслівне часове значення може інтерпретуватися по-різному залежно від ситуації, в якій воно вживається. Контекст допомагає уточнити та конкретизувати час здійснення дій, а також взаємозв'язок між різними подіями.

У різних мовах існують свої особливості вираження темпоральності. Наприклад, англійська мова має розвинену систему дієслівних часів, яка дозволяє детально передавати часові відносини. Українська мова також має свою унікальну систему часових форм, які відображають специфічні аспекти темпоральності, хоча вони можуть відрізнятися від англійських за своєю структурою та вживанням, що потрібно враховувати перекладачам під час відтворення англійських текстів українською мовою.

Отже, темпоральність як категорія часу є невід'ємною складовою мовної системи, яка відображає універсальні аспекти людського сприйняття часу. Вона забезпечує можливість точної й ефективної комунікації, дозволяючи мовцям передавати та інтерпретувати інформацію про час здійснення дій і подій. Вивчення темпоральності в різних мовах сприяє глибшому розумінню мовних структур та їхніх функцій, а також вдосконаленню перекладацьких практик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ключові наукові праці, які досліджують концептуалізацію часу і простору в різних мовах, лексичні та граматичні зміни, а також методи подолання лексико-семантичної інтерференції у мовному навчанні представлені у монографії Н. Гошилик [2], яка присвячена вивченню схемних образів часу в сучасній англійській мові. Авторка аналізує, як концептуалізація часу відображається в мовних структурах, зокрема в метафорах і метоніміях, що використовуються для опису часу. Робота має теоретичне і прикладне значення для когнітивної лінгвістики та психолінгвістики, зокрема у дослідженнях категоризації часу. У статті Н. Іщенко [1] розглядаються семантичні та поняттєві категорії, які є ключовими в мовознавчих дослідженнях. Авторка детально аналізує різницю між цими категоріями та їхнє значення для лінгвістичних досліджень, зокрема в контексті когнітивної лінгвістики. Стаття є важливим внеском у розуміння концептуалізації та категоризації значень у мові. У роботі Ю. Ковбаско [3] досліджуються процеси лексикалізації та граматикалізації в контексті створення і функціонування локативних та темпоральних лексичних одиниць. Авторка розглядає, як ці процеси впливають на розвиток мовних одиниць та їхнє використання в мові. Дослідження є важливим для розуміння динаміки мовних змін і розвитку лексичного запасу. В. Колкунова [4] у своїй статті розглядає питання формування колокаційної компетенції у студентів-філологів, зосереджуючись на подоланні лексико-семантичної інтерференції в умовах українсько-англійського мовного контакту. У статті

О. Орленко [5] досліджується схематизація просторових відношень в англійській, сербській та українській мовах через аналіз прийменника "over". Авторка аналізує, як різні мови концептуалізують просторові відношення та які схеми використовуються для їхнього вираження. Робота має значний внесок у типологічні дослідження мов та когнітивну лінгвістику. Книга Девіда Кристала [6] досліджує розвиток мови через історичний тезаурус Оксфордського англійського словника. Автор аналізує, як слова змінювалися з часом і в різних контекстах, надаючи читачам унікальне розуміння еволюції англійської мови.

Аналізовані роботи разом складають цілісну картину сучасних досліджень у галузі мовознавства, особливо у контексті концептуалізації часу і простору, а також лексичних змін і навчання мови. Вони надають глибоке розуміння того, як мовні одиниці формуються, функціонують і розвиваються у різних мовах і культурах.

Мета статті полягає у дослідженні різних лексико-граматичних засобів вираження темпоральності в англійській та українській мовах, а також у визначенні підходів їх адекватного відтворення під час перекладу.

Виклад основного матеріалу. У сучасній лінгвістиці поняття перекладу визначається по-різному, залежно від підходів і теоретичних меж, які використовуються дослідниками. У широкому розумінні переклад розглядають як засіб міжмовної комунікації або мовного посередництва [7-9]. Під час цього процесу зміст тексту однією мовою відтворюють лексико-семантичними, синтаксичними та фонетичними засобами іншою мовою, унаслідок чого створюють інформаційно і комунікативно еквівалентний текст [7]. Теорія еквівалентності є одним із центральних концептів у перекладознавстві. Вона передбачає, що перекладений текст має зберігати ту саму інформацію та функціонувати аналогічно до оригінального тексту в контексті цільової культури. Як зазначає С. Амеліна, еквівалентність у перекладі означає відтворення тих самих значень, що й у вихідному тексті, але в межах іншої мовної системи [8, с. 7].

Зі свого боку, О. Іванова розрізняє два типи еквівалентності: формальну і динамічну. Формальна еквівалентність фокусується на збереженні структури та форми оригіналу, тоді як динамічна еквівалентність спрямована на досягнення аналогічного впливу на читача перекладеного тексту, як і оригіналу [9, с. 278]. Інакше кажучи, перекладачі повинні не тільки передавати значення, але й враховувати культурні контексти та стилістичні особливості.

Функціональний підхід до перекладу підкреслює важливість функції тексту в процесі перекладу. Головною метою перекладу є досягнення еквівалентного ефекту, який текст мав у своїй оригінальній культурі, у

новому культурному контексті. На думку вчених, переклад повинен відповідати меті, яку оригінал мав у своїй культурі [10, с. 197].

Переклад також розглядається як процес культурного трансферу, де перекладач виступає посередником між двома культурами, тому перекладачі не лише переносять текст з однієї мови в іншу, але й адаптують його до культурних норм та очікувань цільової аудиторії, що включає адаптацію темпоральних одиниць. Це особливо важливо у випадках, коли культурні реалії значно відрізняються між собою.

Отже, переклад у сучасній лінгвістиці є багатограним процесом, що включає не лише мовну адаптацію, але й культурну інтерпретацію. Поняття еквівалентності, функціональний підхід та культурний трансфер є ключовими аспектами, які визначають якість та успішність перекладу. Перекладачі повинні враховувати всі ці чинники для створення тексту, який буде адекватним як з погляду інформаційного змісту, так і з погляду культурної адаптації. Зокрема, при перекладі темпоральних одиниць необхідно враховувати синтаксичні та семантичні відмінності між мовами, щоб забезпечити точне відтворення часових відносин.

Як відомо, час – це одна з найважливіших категорій людського існування, яка завжди цікавила науковців різних галузей знань. Мовна категорія часу безпосередньо пов'язана з поняттям темпоральності. У словнику-довіднику з курсу «Філософії» час трактується як «основна форма існування матеріальних явищ, яка характеризує їх послідовність, змінюваність одне одним, відокремленість різних стадій розвитку, тривалість процесів. Час має безповоротну направленість від минулого через сучасне до майбутнього» [11, с. 20.].

Словник української мови надає таке визначення часу: « // *філос.* 1. Одна з основних об'єктивних форм існування матерії, яка виявляється в тривалості буття. 2. Тривалість існування явищ і предметів, яка вимірюється століттями, роками, місяцями, годинами, хвилинами та т. ін. // *мист.* Один з трьох чітко визначених канонів єдності у творчому методі класицизму. // *спорт.* 1. Тривалість пробігу, пропливу і т. ін. на певну дистанцію (в змаганнях або на тренуванні); 2. Послідовна зміна годин, днів, місяців, років і т. ін.; 3. Міра тривалості всього того, що відбувається, здійснюється; 4. Прийнятий країнами світу підрахунок тривалості за часовими поясами» [12].

З погляду лінгвістики час – це семантична категорія, що відображає сприйняття і розуміння людиною ситуації та часу, їхніх елементів у момент мовлення і стосовно інших точок відліку. Водночас темпоральність – це функціонально-семантичне поле, яке ґрунтується на цій семантичній категорії й охоплює граматичні (морфологічні, синтаксичні),

лексичні та комбіновані (лексико-граматичні, граматико-контекстуальні тощо) засоби мови, що використовуються для вираження різних варіантів цієї категорії.

Отже, мовна категорія часу є складним явищем у лінгвістиці, що має різні підходи до його вивчення і представлена засобами різних рівнів мовної системи. Інакше кажучи, результати мовної та розумової діяльності людини відображаються в мовній моделі часу. Мовна модель часу – це сукупність способів вираження концепту «час» за допомогою мовних засобів різних рівнів: дієслівних форм часу, лексичних показників темпоральності (вчора, сьогодні, минулого літа), складних конструкцій, що передбачають одночасність і синхронність дії. В лінгвістичному аспекті всі явища і події належать тільки до однієї з трьох часових площин: теперішнього, минулого і майбутнього. У цій статті розглядаються основні засоби репрезентації лексико-граматичних засобів вираження темпоральності в англійській мові та способи їхнього відтворення в українській.

Основним методом дослідження є метод функціонально-семантичного аналізу з метою визначення різноманітних різнорівневих мовних засобів, що виражають часове значення.

Для досягнення мети нашої роботи необхідно розглянути вплив лексично-граматичного оточення на вживання дієслівних форм часу в англійській та українській мовах. Варто зазначити, що лексичне наповнення обставини уточнює процес, позначений дієсловом, тому важливо класифікувати обставини часу:

1) обставини, що виражають тривалість часового періоду, зокрема:
а) обставини на позначення незакінченого часового періоду, наприклад, for, ever;

2) обставини часового періоду з емфазою на початку періоду (since, ever since);

3) обставини на позначення частотності або багаторазовості дієслівного процесу (every day, off and on, again);

4) обставини передування події (just, recently, lately, of late);

5) обставини, що мають дуративний характер у часовому цілому, наприклад, all day, all morning;

6) обставини частотності: hourly, every day;

7) обставини на позначення тривалості дії, наприклад, long, pretty long.

Необхідно також визначити лексико-семантичні групи локалізаторів, кореляторів і модифікаторів. Лексико-семантична група локалізаторів є найбільшою та охоплює темпоральні одиниці, що позначають

періоди з астрономічно невизначеною кількістю часу (наприклад, moment, instant, period, age, epoch тощо), а також одиниці на позначення періодів, що є чітко вимірними космічними ритмами з астрономічно визначеною кількістю часу, які слугують вимірювачами останнього (наприклад, second, minute, hour, month, year, century).

Темпоральні одиниці дублюються цифровими позначеннями в циклічних періодах часу, що перебувають вище за них в ієрархії, а також порядковими іменами, такими як morning, noon, evening, Sunday, June, spring, summer, що об'єднані в інші лексико-семантичні ряди. Лексико-семантична група кореляторів охоплює лексико-семантичні ряди before, after, simultaneously та лексико-семантичний ряд займенникових кореляторів. Лексико-семантична група модифікаторів представлена підгрупами тривалості, повторюваності та граничності, наприклад, long, often, seldom, regular, suddenly, already.

Від іменників на позначення часу, таких як day, night, evening, year, month тощо, можуть утворюватися прислівники з близьким значенням. Іменник є синтаксично більш вільним і має ширші сполучникові можливості порівняно з прислівником, а також може поєднуватися з різними прийменниками, наприклад, at night, in the evening, after classes, in two days тощо. Завдяки своїм валентним властивостям іменник може утворити групу, що передає значний обсяг інформації. Зі свого боку, прийменники диференціюють часові відносини, які виражають одночасність або неодноразовість, що зазвичай виражається часовими формами, сполучниками й прислівниками, і трансформують його в часову локалізацію, позначаючи до, після або протягом якої-небудь дії.

Основними аспектами проблеми перекладу лексико-граматичних засобів вираження темпоральності є їхня багатозначність, різні системи часів у мовах, вплив контексту на вибір темпоральних засобів, синтаксичні відмінності, культурні та когнітивні чинники.

Лексичні засоби, що виражають час, часто мають багатозначність, тобто одне й те саме слово або конструкція може мати різні часові значення залежно від контексту. Це створює складнощі при перекладі, оскільки необхідно враховувати контекстуальні чинники для адекватної передачі значення.

Розглянемо деякі приклади перекладу багатозначних темпоральних одиниць з англійської мови на українську:

- Слово "since": She has been working here since 2010. – Вона працює тут з 2010 року. У наведеному прикладі аналізоване слово виражає початок дії, яка триває до теперішнього часу. У наступному реченні це слово вказує на період часу, що минув від певної події до теперішнього

моменту: It has been years since we last met. – Минуло багато років з того часу, як ми востаннє зустрілися.

- Слово "for": He has lived in this city for ten years. – Він живе в цьому місті десять років. У цьому реченні темпоральна одиниця "for" вказує на тривалість дії, яка почалася в минулому і триває до теперішнього часу. Аналізована темпоральна одиниця може вказувати на тривалість короткої дії у минулому: He rested for a while before continuing his work. – Він трохи відпочив перед тим, як продовжити роботу.

- Слово "when": I was reading a book when he called. – Я читав книгу, коли він подзвонив. В аналізованому реченні це слово вказує на одночасність двох дій у минулому. Однак воно може також вказувати на умову для майбутньої дії: When you arrive, we'll start the meeting. – Коли ти прийдеш, ми розпочнемо зустріч.

- Слово "by": She will finish the project by tomorrow – Вона закінчить проєкт до завтра. У наведеному прикладі спостерігається вказівка на кінцевий термін виконання дії в майбутньому. Вживання цього слова в наступному реченні вказує на стан справ до певного моменту в минулому: By the time we arrived, the event had already started. – До того часу, як ми приїхали, захід уже розпочався.

Наведені приклади демонструють, як одні й ті самі темпоральні одиниці можуть мати різні значення залежно від контексту. Перекладач повинен враховувати контекстуальні чинники для адекватної передачі значення, що може вимагати різних підходів до перекладу одного й того самого слова або конструкції.

Мови можуть мати різні системи дієслівних часів. Наприклад, в англійській мові існує більше дієслівних форм для вираження часу, ніж в українській, що створює труднощі для перекладачів, які мають знайти відповідні форми або пояснювати їхні значення в цільовій мові.

Приклади перекладу з англійської мови на українську відповідно до різних систем часів у мовах.

- Present Perfect в англійській мові виражає дію, що завершилася недавно і має значення для теперішнього моменту. В українській мові використовуємо минулий час з відповідним прислівником: She has just finished her homework. – Вона щойно закінчила домашнє завдання. Present Perfect може використовуватися для дії, яка почалася в минулому і триває до теперішнього часу. В українській мові використовуємо теперішній час: I have lived in London for five years. – Я живу в Лондоні вже п'ять років.

- Past Perfect в англійській мові виражає дію, що завершилася до іншої дії в минулому. В українській мові часто використовується простий минулий час без додаткового аспекту: By the time we arrived, the train had

already left. – Коли ми прибули, поїзд уже поїхав. У наступному прикладі Past Perfect використовується в англійській мові для вираження послідовності дій в минулому, тоді як в українській – простий минулий час: She had finished her work before she went out. – Вона закінчила роботу перед тим, як піти.

- Future Continuous в англійській мові виражає дію, яка буде відбуватися в певний момент у майбутньому. В українській мові використовуємо майбутній час з певним контекстом: This time tomorrow, I will be flying to Paris. – Завтра в цей час я летітиму до Парижа.

- Present Continuous (for Future Plans) використовується для вираження запланованих дій у майбутньому. В українській мові це передається за допомогою теперішнього часу і контексту: We are meeting them tomorrow. – Ми зустрічаємося з ними завтра.

Наведені приклади ілюструють, як різні системи дієслівних часів та аспектів в англійській та українській мовах створюють виклики для перекладачів. Вони мають знаходити відповідні форми або пояснювати значення в цільовій мові, щоб забезпечити точну передачу оригінального контексту.

Культурні та когнітивні особливості сприйняття часу можуть впливати на використання темпоральних засобів у різних мовах. Перекладачам необхідно враховувати ці особливості, щоб забезпечити адекватну передачу значень у перекладі. В англійській мові час сприймається як лінійна та конкретна величина, що відображається в мові через такі конструкції, як "on time", що означає точність у виконанні дії в заданий момент. В українській культурі сприйняття часу може бути більш гнучким, наприклад, «вчасно» може означати як виконання дії точно в зазначений час, так і в межах допустимого запізнення. Це потребує від перекладача врахування культурного контексту для адекватної передачі значення.

Варто зазначити, що в англійській мові використовуються точні часові маркери для позначення минулих подій, як-от "yesterday" (вчора). В українській мові аналогічні маркери можуть доповнюватися контекстуальними уточненнями, такими як «днями», що означає недавнє минуле. Така різниця потребує від перекладача точного підбору еквівалентів, щоб зберегти оригінальне значення.

В англійській мові для позначення майбутніх подій часто використовується допоміжне дієслово "will", як у реченні "I will go to the store tomorrow" (Я піду в магазин завтра). В українській мові майбутній час може виражатися без допоміжних дієслів: «Я піду до магазину завтра» або «Завтра я піду до магазину». Зміна порядку слів може змінювати акцент

речення, що вимагає від перекладача розуміння граматичних і стилістичних нюансів обох мов.

В англійській мові прийменники "at", "on", "in" вживаються для позначення точного часу, як-от "at night" (вночі), "on Monday" (у понеділок), "in June" (у червні). В українській мові подібні конструкції мають свої особливості та вживаються без прийменників: «вночі», «вечорами», «щопонеділка». Перекладач має враховувати, що вибір прийменника може впливати на точність і зрозумілість повідомлення.

Приклади ілюструють необхідність врахування культурних і когнітивних особливостей мовних спільнот для досягнення точного та правильного перекладу темпоральних конструкцій.

Висновки. У результаті проведеного дослідження були виявлені основні лексико-граматичні засоби вираження темпоральності в англійській та українській мовах, а також розглянуті методи їх адекватного відтворення під час перекладу. Аналіз показав, що існують суттєві відмінності у використанні часових конструкцій, прийменників та маркерів часу, що потребує від перекладача глибокого розуміння як граматичних, так і культурних особливостей обох мов. Лексико-граматичні засоби вираження темпоральності в англійській та українській мовах значно відрізняються, що зумовлено як граматичними структурами, так і культурними чинниками. Переклад темпоральних конструкцій вимагає врахування не лише лексичних та граматичних особливостей, але й контекстуальних та когнітивних аспектів, що впливають на сприйняття часу. Ефективне відтворення темпоральних значень у перекладі можливо за умови використання комплексного підходу, який включає аналіз вихідного тексту, вибір відповідних еквівалентів та адаптацію до культурних норм цільової мови.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у поглибленому вивченні когнітивних аспектів сприйняття часу в різних культурах для покращення якості перекладу темпоральних конструкцій українською мовою. Загалом, подальші дослідження у цій галузі сприятимуть вдосконаленню теоретичних знань та практичних навичок перекладачів, що дозволить забезпечити високу якість перекладу текстів з темпоральними конструкціями.

Література:

1. Іщенко Н. Г. Семантична та поняттєва категорії у мовознавчих студіях. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Серія: Філологія. Педагогіка. 2013. Вип. 2. С. 61-64.
2. Гошилик Н. С. Схемні образи часу в сучасній англійській мові: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2013. 220 с.
3. Ковбаско Ю. Г. Лексикалізація та граматикизація як способи творення і функціонування локативних й темпоральних лексичних одиниць. Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. 2015. Випуск 751. С. 19-30.

4. Колкунова В. В. Формування колокаційної компетенції студентів-філологів як подолання лексико-семантичної інтерференції в умовах українсько-англійського мовного контакту. Наукові записки. Сер. Філологічні науки. Кропивницький: Видавець Лисенко В. Ф. 2017. Вип. 153. С. 652-655.

5. Орленко О. Схематизація просторових відношень в англійській, сербській, українській мовах: специфіка прийменника over. *Linguistica Copernicana*. Nr 12. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2015. С. 229-244.

6. Crystal D. *Words in Time and Place: Exploring Language Through the Historical Thesaurus of the Oxford English Dictionary*. Oxford: Oxford University Press, 2014. 304 p.

7. Амеліна С. М., Бабенко О. В., Білоус Н. В. [та ін.]. Актуальні проблеми теорії і практики сучасного перекладу: монографія / за заг. ред. С. М. Амеліної. К.: ЦУЛ, 2018. 470 с.

8. Амеліна С. М. Конотативна еквівалентність у перекладі. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2014. № 11. С. 5-14.

9. Іванова О. Перекладацька еквівалентність і способи її досягнення (translators equivalence and ways to reach it). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2014. Вип. 48. С. 277-279.

10. Дробаха О. В. Еквівалентність у сучасному англо-українському перекладі. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія. 2017. Вип. 34. С. 195-199.

11. Словник-довідник з курсу «Філософії» для студентів 2, 3, 4 курсів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Укл. А. Г. Чичков, О. М. Башкеєва, О. М. Патеріло. Дніпропетровськ: ДВНЗ УДХТУ, 2014. 21 с.

12. Словник української мови. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D1%87%D0%B0%D1%81>

References:

1. Ishchenko, N. H. (2013). *Semantychna ta poniattieva katehorii u movoznavchykh studiiakh* [Semantic and conceptual categories in linguistic studies]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut»*. Seriya: Filolohiia. Pedagogika – Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Series: Philology. Pedagogy, 2, 61-64 [in Ukrainian].

2. Hoshylyk, N. S. (2013). *Skhemni obrazy chasu v suchasni anhliskii movi* [Schematic images of time in modern English]. Ivano-Frankivsk: NAIR [in Ukrainian].

3. Kovbasko, Yu. H. (2015). *Leksykalizatsiia ta hramatykalizatsiia yak sposoby tvorennia i funktsionuvannia lokatyvnykh y temporalnykh leksychnykh odynyts* [Lexicalization and grammaticalization as ways of creation and functioning of locative and temporal lexical units]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: zbirnyk naukovykh prats – Scientific Bulletin of Chernivtsi University: a collection of scientific papers*, 751, 19-30 [in Ukrainian].

4. Kolkunova, V. V. (2017). *Formuvannia kolokatsiinoi kompetentsii studentiv-filolohiv yak podolannia leksyko-semantychnoi interferentsii v umovakh ukrainsko-anhliskoho movnoho kontaktu* [Formation of collocational competence of philology students as overcoming lexical and semantic interference in the conditions of Ukrainian-English language contact]. *Naukovi zapysky. Ser. Filolohichni nauky. Kropyvnytskyi: Vydavets Lysenko V. F. – Scientific notes. Philological sciences. Kropyvnytskyi: Publisher Lysenko V. F.*, 153, 652-655 [in Ukrainian].

5. Orlenko, O. (2015). Skhematyzatsiia prostorovykh vidnoshen v anhliiskii, serbskii, ukrainskii movakh: spetsyfika prymennyka over [Schematization of spatial relations in English, Serbian, Ukrainian: the specificity of the preposition over]. *Linguistica Copernicana – Linguistica Copernicana*, 12. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 229-244 [in Ukrainian].

6. Crystal, D. (2014). *Words in Time and Place: Exploring Language Through the Historical Thesaurus of the Oxford English Dictionary*. Oxford: OxfordUniversity Press [in English].

7. Amelina, S. M., Babenko, O. V., Bilous, N. V. et al. Aktualni problemy teorii i praktyky suchasnoho perekladu [Actual problems of theory and practice of modern translation] / za zah. red. S. M. Amelinoi. K.: TsUL [in Ukrainian].

8. Amelina, S. M. (2014). Konotatyvna ekvivalentnist u perekladi [Connotative equivalence in translation]. *Filolohichni studii: Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu – Philological studies: Scientific Bulletin of Kryvyi Rih State Pedagogical University*, 11, 5-14 [in Ukrainian].

9. Ivanova, O. (2014). Perekladatska ekvivalentnist i sposoby yii dosiahnennia (translators equivalence and ways to reach it) [Translation equivalence and ways to achieve it]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Filolohichna» – Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy. Series "Philological"*, 48, 277-279 [in Ukrainian].

10. Drobakha, O. V. (2017). Ekvivalentnist u suchasnomu anhlo-ukrainskomu perekladi [Equivalence in Modern English-Ukrainian Translation.]. *Naukovyi visnyk kafedry YuNESKO Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Filolohiia, pedahohika, psykholohiia – Scientific Bulletin of the UNESCO Chair of Kyiv National Linguistic University. Philology, pedagogy, psychology*, 34, 195-199 [in Ukrainian].

11. *Slovnyk-dovidnyk z kursu «Filosofii» dlia studentiv 2, 3, 4 kursiv usikh spetsialnostei dennoi ta zaochnoi form navchannia* [Dictionary-reference book on the course "Philosophy" for students of 2, 3, 4 courses of all specialties of full-time and part-time forms of education]. Ukl. A. H. Chychkov, O. M. Bashkeieva, O. M. Paterilo. Dnipropetrovsk: DVNZ UDKhTU, 2014 [in Ukrainian].

12. *Slovnyk ukrainskoi movy* [Dictionary of the Ukrainian language]. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D1%87%D0%B0%D1%81> [in Ukrainian].